

İfade ve Basın Özgürlüğü Gündemi

OCAK - NİSAN 2021

BAĞIŞTIL GAZETECİLİK PLATFORMU

İçindekiler

Editörden	3
2021'in İlk Dört Ayında Basın Özgürlüğü Ortamı	5
Yasal ve Siyasi Gelişmeler	8
İnsan Hakları Eylem Planı ve Yeni Anayasa Söylemi	
Sosyal Medya Yasası	
Diğer Mevzuat	
Siyasetçilerin Açıklamaları ve Siyasi Baskılar	
AİHM ve Yüksek Yargı Kararları	14
AİHM Kararları	
Anayasa Mahkemesi Kararları	
Yargıtay Kararları	
Yargısal İhlaller	21
Rakamlarla Gazeteci yargılamaları: Davalar, Cezalar, Beraatlar	
Soruşturma, Gözaltı ve Tutuklamalar	
Yargılamalarda Neler Oldu?	
Gazetecilere Yönelik Saldırıları	34
RTÜK ve BİK Cezaları	36
RTÜK Cezaları	
BİK Yasakları	

Bağımsız Gazetecilik Platformu (P24) bünyesinde 2017 yılından bu yana varlığını sürdüren Expression Interrupted platformu olarak, basın ve ifade özgürlüğü ihlallerinin takibine yönelik yürüttüğümüz çalışmalardan çıkan sonuçları kamuoyuyla daha etkin bir biçimde paylaşmak amacıyla hazırladığımız raporların ilkiyle karşınızdayız.

Elinizdeki rapor 2021 yılının ilk dört ayında basın ve daha geniş çerçevede ifade özgürlüğü gündeminin öne çıkan gelişmelerini kapsamakta. Rapordaki bilgiler Expression Interrupted tarafından yürütülen kapsamlı dava takip ve açık kaynak bilgi kaynaklarının takibi çalışmalarına dayanıyor.

Her ne kadar Türkiye tutuklu gazeteciler ve gazetecilere yönelik yargılamalar açısından dünyanın en önde gelen ülkeleri arasında olsa da basın ve ifade özgürlüğüne yönelik baskı davalar ve hapis cezalarıyla sınırlı değil. Fiziksel saldırılar, hedef gösterici açıklamalar, tehditler ve muhalif görüşteki medya kuruluşlarına yönelik ilan/yayın yasakları ve cezalar, yargısal ihlallerle birlikte basın ve daha genel anlamda ifade özgürlüğüne yönelik kuşatıcı bir baskı ortamı oluşturmakta. Diğer yandan, bu ihlallerin mevcut yasal ve siyasi ortamın bir sonucu olduğu, siyasi ve yasal ortamdaki hâkim trendler sayesinde bu ihlallerin süreklilik ve yaygınlık kazandıkları da hatırdan tutulması gereken bir husus. İhlallerin kendi başlarına takibi ve raporlanmasının önemi yadsınamaz olsa da böylesi bir çabanın siyasi ve yasal bağlamdan kopuk yürütülmesi durumunda ihlallerin nedenlerini anlamak, ileriye dönük tahminlerde bulunmak ve ihlallerin giderilmesi için atılması gereken adımları belirlemek kolay olmayacaktır. Tüm bunları göz önünde bulundurarak, bu raporda devam eden tutukluluklar ve davalara dair istatistiklerin yanı sıra yargı-dışı baskıcı uygulamaları da seçili örnekler temelinde ortaya koymaya çalıştık. Siyasi gündemde ve yasal mevzuata dair önemli gelişmeleri basın ve ifade özgürlüğü gündemini etkiledikleri oranda ve "büyük resmi görebilmek" adına çalışmamıza dahil ettik.

Bu rapordaki veriler Expression Interrupted ekibi tarafından yürütülen dava ve gündem takip çalışmalarından elde edilen verilerle sınırlı ve bu nedenle ilgili gelişmelerin tümünü kapsamı beklenmemeli. Rapor, basın ve ifade özgürlüğü alanındaki genel trendleri yansıttığına inandığımız sembolik öneme sahip dava ve gelişmelere yoğunlaşan analitik bir bakış açısıyla oluşturuldu. Bu raporun bu alanda üretilen diğer değerli çalışmalara ve daha da önemlisi Türkiye'de basın ve ifade özgürlüğünün Türkiye'nin imzacısı olduğu uluslararası sözleşmelerin ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın da öngördüğü biçimde tesis edilmesine katkıda bulunması umuduyla.

2021'İN İLK DÖRT AYINDA BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ ORTAMI

"2021'i bir reform yılı haline dönüştüreceğiz. Büyük ve güçlü Türkiye'nin inşası için gereken adımları milletimizle atacağız. Ekonomide ve hukukta yapacağımız reformlarla ülkemizi istihdam, özgürlükler açısından güçlendireceğiz."

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 2 Ocak 2021

Türkiye 2021'e yeni anayasa ve İnsan Hakları Eylem Planı çerçevesinde reform vaatleriyle girse de yılın ilk aylarında yaşanan gelişmeler genel olarak insan hakları ve demokratik haklar alanında iyileşme beklentilerini daha oluşmadan boşa çıkardı. Türkiye'nin ilk imzacılarından biri olduğu Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçerisinde Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ya da bilinen adıyla **İstanbul Sözleşmesi**'nden gece yarısı yayımlanan bir Cumhurbaşkanı Kararı'yla çekilmesi ve Türkiye'nin en köklü üniversitelerinden biri olan Boğaziçi Üniversitesi'ne öğrencilerin ve akademisyenlerin güçlü itirazlarına rağmen iktidar partisi AKP'de çeşitli siyasi faaliyetlerde bulunmuş Melih Bulu'nun atanması Cumhurbaşkanlığı sisteminde yürütme gücünün tek kişinin elinde merkezleşmesini pekiştiren gelişmeler olarak kayda geçti. Her ne kadar iddianame şimdilik geri gönderilmiş olsa da HDP'ye kapatma davası açılması, HDP'nin aynı zamanda saygın bir insan hakları savunucusu olarak tanınan milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun yıllar öncesinden yaptığı barışçıl bir sosyal medya paylaşımı nedeniyle milletvekilliğinin düşürülmesi ve sonrasında 1990'ları andıran şekilde gözaltına alınarak cezaevine gönderilmesi, ülkenin önde gelen insan hakları örgütlerinden biri olan İnsan Hakları Derneğinin (İHD) Eş Genel Başkanı Öztürk Türkddoğan'ın gözaltına alınması siyasi muhalefete ve insan hakları savunucularına karşı baskının giderek yoğunlaştığını gözler önüne serdi. Gösterilerde ses ve görüntü kaydının Emniyet genelgesiyle yasaklanması hukuk devleti, insan hakları ve basın özgürlüğüne yönelik kaygıları daha da derinleştirdi.

Basın ve daha geniş çerçevede ifade özgürlüğü alanında ise özellikle 15 Temmuz 2016 darbe girişimi ve ardından ilan edilen Olağanüstü Hâl (OHAL) sonrasında yaşanan gerileme 2020 yılı boyunca da devam etti. 2021'e gelindiğinde Türkiye'deki ağır ifade ve basın özgürlüğü tablosu uluslararası istatistikler tarafından açık bir biçimde ortaya konmaktaydı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) istatistiklerine göre Türkiye, 2020 yılında Avrupa Konseyi üyesi 47 ülke arasında 31 ihlal kararıyla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ifade özgürlüğünü koruma altına alan 10. maddesini [en çok ihlal eden ülke oldu](#). Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) örgütünün Nisan ayında yayımlanan 2021 Basın Özgürlüğü Endeksi'ne göre ise Türkiye 180 ülke arasında 153. sırada [yer aldı](#).

AİHM istatistiklerine göre Türkiye 2020 yılında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ifade özgürlüğünü koruma altına alan 10. maddesini en çok ihlal eden ülke

Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) örgütünün 2021 Basın Özgürlüğü Endeksi'ne göre Türkiye 180 ülke arasında 153. sırada

2021'in ilk dört ayında AİHM kısıtlı sayıda gazetecinin tutukluluk başvurusunu ihlal kararlarıyla sonuçlandırırken (Atilla Taş, Ahmet Altan, Murat Aksoy) Türkiye'nin AİHM'nin geçen yıl kesinleşen Osman Kavala ve Selahattin Demirtaş kararlarını uygulamama politikası Avrupa Konseyinin ısrarlı çağrılarına rağmen bu raporda ele alınan dönemde de devam etti. Son yıllarda siyasi baskı ve üye yapısını etkileyen atamalarla gündeme gelen Anayasa Mahkemesi ise çeşitli basın davalarında ihlal kararları verirken 2016'dan beri cezaevinde bulunan gazeteci Ercan Gün'ün başvurusunda tutukluluktan kaynaklanan hak ihlali bulunmadığına hükmetti.

2021'in ilk ayları itibarıyla cezaevindeki gazeteci sayısı 2016 yılından bu yana ilk kez 70'in altına düştü. Aralarında Eylül 2016'dan beri cezaevinde bulunan Ahmet Altan ve Temmuz 2016'dan beri tutuklu bulunan Zaman gazetesi eski yargı muhabiri Büşra Erdal'ın da bulunduğu çok sayıda gazeteci bu dönemde tahliye oldu. Expression Interrupted platformunun takip ve izleme çalışmalarına göre Türkiye'de [cezaevinde](#)

[bulunan gazeteci sayısı](#) bu raporun yazıldığı tarih itibarıyla 68. Sene başında bu sayı 87'yd. Ancak bu düşüşü gazetecilere yönelik yargı eliyle yürütülen baskının azaldığına dair bir işaret olarak görmek aşırı iyimser bir yorum olabilir. Elimizdeki veriler, sayıdaki azalmanın pek çok gazetecinin dört buçuk yıla varan uzun mahkûmiyetler sonrası infaz sürelerinin dolması nedeniyle tahliye edildiğini ortaya koyuyor. Nitekim azalan mahkûm gazeteci sayısına rağmen gazetecilere açılan davalarda dikkate değer bir düşüş yaşanmadığını da bu çerçevede not etmek gerekiyor. Takip ve izleme çalışmalarımız sonucunda elde ettiğimiz verilere göre Ocak, Şubat, Mart ve Nisan aylarında toplam 213 gazeteci haklarında açılan en az bir davada hâkim karşısına çıktı. Aynı dönemde gazetecilerin sanık olarak yargılandığı devam eden dava sayısı en az 107 olurken en az 16 gazeteci hakkında da yeni dava açıldı. En az dokuz gazeteci ise fiziksel saldırıya uğradı.

2021'in ilk dört ayında toplam 213 gazeteci haklarında açılan en az bir davada hâkim karşısına çıktı. Gazetecilerin sanık olarak yargılandığı dava sayısı en az 107 olurken en az 16 gazeteci hakkında da yeni dava açıldı. En az dokuz gazeteci ise fiziksel saldırıya uğradı

Dört gazetecinin toplam 21 yıl hapis cezasına çarptırıldığı Özgür Gündem davasının gerekçeli kararı Türkiye yargısının Kürt medyası, insan hakları savunuculuğu ve hak temelli gazeteciliğe mevcut bakışını göstermesi açısından önemli bir belge olarak ortaya çıktı. "Gerçek ve milli" bir insan hakları anlayışının gözetilmesi gerektiğini savunan kararda davada yargılanıp ceza alan sanıklar hakkında "insan hakları ve insan hakları savunuculuğu perdesine saklandıkları müşahade edilmiştir" ifadeleri kullanıldı.

Son yıllarda muhalif görüşlü basına yönelik önemli bir baskı aracına dönüşen Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ve Basın İlan Kurumu (BİK) cezaları da 2021'in ilk döneminde hız kesmeden devam etti. Haklarında verilen ilan yayımlama hakkının durdurulmasına yönelik BİK kararları nedeniyle *Evrensel* ve *Yeni Asya* gazeteleri sırasıyla Eylül 2019 ve Ocak 2020'den beri ilan alamıyor. Bu iki gazete ilan yayımlama lisanslarının kalıcı olarak kaybetme ihtimaliyle de karşı karşıya.

İnsan Hakları Eylem Planı ve Yeni Anayasa Söylemi

Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet Resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar (Anayasa, Madde 26)

Basın hürdür, sansür edilemez (Anayasa, Madde 28)

Basın özgürdür. Bu özgürlük; bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını içerir (Basın Kanunu, Madde 3)

2021'in ilk dört ayında basın özgürlüğünü etkileyen herhangi bir yasal değişiklik gerçekleşme de bu alanda iki yıllık bir süre içerisinde çeşitli iyileştirmelerin yapılacağını vadeden [İnsan Hakları Eylem Planı](#) 2 Mart'ta Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından kamuoyuna duyuruldu. Erdoğan Eylem Planı'nı açıklarken nihai hedefin yeni anayasa olduğunu söyledi. 30 Nisan'da ise Eylem Planı'na dair [Cumhurbaşkanlığı genelgesi](#) Resmi Gazete'de yayımlandı ve böylece önümüzdeki iki yıl boyunca kademeli olarak uygulamaya geçirilmesi öngörülen Eylem Planı yürürlüğe girmiş oldu. Genelgeyle Eylem Planı'nın etkin bir şekilde uygulanması ve izlenmesi amacıyla bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının çalışmalarını takip ve koordine etmek üzere İnsan Hakları Eylem Planı İzleme ve Değerlendirme Kurulu oluşturuldu. Kurulun başkanlığını Cumhurbaşkanı yürütecek, üyeler ise adalet, aile ve sosyal hizmetler, çalışma ve sosyal güvenlik, dışişleri, hazine ve maliye ve içişleri bakanıyla diğer hükümet görevlilerinden oluşacak.

Eylem planının ifade ve basın özgürlüğüne ayrılan kısmında "ifade ve basın özgürlüğüne ilişkin standartların yükseltilmesi" hedefinin altında sıralanan vaatlerden öne çıkanlar şöyle:

- İfade özgürlüğünün en geniş şekilde teminat altına alınması amacıyla ilgili mevzuat uluslararası insan hakları standartları doğrultusunda gözden geçirilecek

- Haber verme sınırlarını aşmayan veya eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının soruşturma konusu olmaması için hâkim, savcı ve kolluk görevlilerine düzenli olarak eğitim verilecek
- İnternet sitesinin tamamı yerine sadece ilgili içeriklerin kısıtlanmasının sağlanmasına ilişkin uygulamadan kaynaklı sorunlara yönelik gerekli tedbirler alınacak
- Basın, yayın ve internet yoluyla işlenen suçlarda muhakeme şartı olan süreler hukuki öngörülebilirlik ve ifade özgürlüğünü güçlendirmek amacıyla yeniden ele alınacak
- Basın Kanunu uyarınca verilen yayım yasağı kararlarıyla ilgili uygulamaya ilişkin düzenleyici çerçeve, basın özgürlüğünü güçlendirecek şekilde gözden geçirilecek
- Basın özgürlüğünün standartlarını yükseltmek ve gelişmesini sağlamak için farkındalık çalışmaları yürütülecek
- Basın İş Kanunu'na tabi olarak çalışanların iş mevzuatında belirtilen haklardan eksiksiz faydalanmalarına imkân sağlamaya yönelik düzenleme yapılacak
- İfade açıklaması yoluyla işlenen suçlar nedeniyle verildiği anda kesin olan hükümlere karşı kanun yolu getirilecek

Belgede ayrıca hukukun üstünlüğü, adil yargılama ve yargı bağımsızlığı gibi sorunlu konulara yönelik bazı adımlar da vadediliyor; hâkimlere coğrafi güvence, katalog suçların kapsamının daraltılması ve sık tutuklama kararlarıyla gündeme gelen sulh ceza hâkimlerinin kararlarına dikey (bir üst mahkemeye) itiraz yolunun getirilmesi gibi.

Ancak Eylem Planı muğlak dili, mevcut ihlallerin giderilmesine dair herhangi bir somut adım önermemesi ve sivil toplum kuruluşlarının önerilerini dikkate almadan hazırlanmış olması

nedeniyle yaygın biçimde eleştirildi. Planın gerçek bir insan hakları stratejisi olmaktan ziyade hükümetçe Avrupa'ya "şirin görünme" çabasından ibaret olduğu görüşü sivil toplum temsilcileri tarafından dile getirildi. Bu konuda daha ayrıntılı görüşlere [İnsan Hakları Eylem Planı: "Yatalak hastaya yapılan makyaj"](#) başlıklı yazımızdan erişebilirsiniz.

Planın içeriğine yönelik eleştirilerden belki de daha önemlisi planın kamuoyuyla paylaşılmasının hemen ardından yaşanan ve her türlü reform vaadini açıkça boşa çıkaran gelişmeler oldu. Eylem Planı'nın açıklanmasından sadece birkaç hafta sonra Türkiye İstanbul Sözleşmesi'nden bir Cumhurbaşkanlığı kararıyla aniden ayrıldı; İHD Eş Genel Başkanı Öztürk Türkoğlu evine düzenlenen polis baskınıyla gözaltına alındı; HDP'ye kapatma davası açıldı; HDP milletvekili ve tanınmış insan hakları savunucusu Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun 2016'da yaptığı bir sosyal medya paylaşımı nedeniyle aldığı ceza gerekçe gösterilerek önce [milletvekilliği düşürüldü](#), sonra tutuklanarak cezaevine gönderildi; Libya'daki askeri operasyonlara dair haberler nedeniyle yargılanan Odatv Ankara Haber Müdürü Müyesser Yıldız ve TELE1 TV Ankara Temsilcisi İsmail Dükel "yasak bilgileri temin ve açıklama" suçlarından [hapis cezası aldı](#); gazeteci Melis Alphan 2015 yılında Diyarbakır'da düzenlenen Nevruz etkinliklerinden bir fotoğrafı sosyal medyada paylaşması nedeniyle "örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla [hâkim karşısına çıktı](#).

Erdoğan Eylem Planı'nı açıkladığı konuşmasında yeni anayasa vaadine de ayrıntılı yer verdi ve Eylem Planı'nın nihai hedefinin "yeni ve sivil bir anayasa" olduğunu söyledi. Erdoğan, yeni bir anayasaya neden ihtiyaç duyulduğunu açıklarken anayasada son yıllarda çok sayıda değişiklik yapılmış olmasına rağmen anayasanın "özgürlükler konusunda geneline hâkim olan mütereddit ve istisnası bol üslubundan" halen arındırılmamış olduğunu savundu. Ancak yeni anayasa vaatleri de yeni bir anayasa oluşturmak için gerekli demokratik ve katılımcı süreçlerin mevcut olmayışı ve iktidarın reform söylemiyle açıkça çelişen politikalarında bir değişikliğe gidilmemesi nedeniyle herhangi bir reform beklentisi

yaratmakta başarısız oldu. Yeni anayasa söylemine yöneltilen en ciddi eleştirilerden biri de hükümetin mevcut anayasanın ve yasaların temel hak ve özgürlükleri koruma altına alan ilkelerini halihazırda uygulamaması ve halen Türk Ceza Kanunu (TCK) ve Terörle Mücadele Kanunu'nda (TMK) bulunan sorunlu maddeleri göz ardı edip bunlara yönelik herhangi bir reform vaadi sunmaması oldu. Bu konudaki daha ayrıntılı değerlendirmelere [Yeni anayasa tartışması: Önce mevcut anayasaya saygı gösterilmeli](#) başlıklı yazımızdan ulaşabilirsiniz. Bu raporun hazırlandığı tarih itibarıyla yeni anayasa yapımına yönelik Meclise sunulmuş ya da kamuoyuna duyurulmuş herhangi bir teklif söz konusu değildi.

Sosyal Medya Yasası

Her ne kadar bu dönemde yasalaşmamış olsa da "sosyal medya yasası" olarak bilinen 7253 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca Türkiye'de temsilci atamayan sosyal medya platformlarına yönelik reklam yasağı ve bant genişliği daraltma yaptırımları 2021'in ilk dört ayında yürürlüğe girdi.

Kanun uyarınca ocak ayında temsilci atamayan sosyal medya platformlarına reklam yasağı getirildi. Nisan ayında ise yüzde 50 bant genişliği daralmasının yürürlüğe girmesi bekleniyordu. Mart ayına gelindiğinde halen Türkiye'ye temsilci atamamış iki sosyal medya platformundan biri olan Twitter, yasa gereğince temsilci atayacağını duyurdu. Nisan ayında Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayımlanan kayıtlara göre Twitter, Türkiye'de temsilci olarak ABD'de ikamet eden bir kişiyi [görevlendirdi](#).

Son olarak Pinterest 9 Nisan tarihinde Türkiye'de temsilci atayacağını duyurdu. Böylece 1 Ekim 2020'de yürürlüğe giren sosyal medya yasası uyarınca, Türkiye'de günlük erişimi bir milyondan fazla olan sosyal medya platformlarından temsilci atayacağını [bildirmeyen kalmadı](#).

Diğer Mevzuat

Eylemlerde ses ve görüntü alınmasına dair Emniyet genelgesi

Bu dönemde devlet kurumlarının uygulamalarına yönelik önemli bir gelişme de Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından 27 Nisan 2021 tarihinde yayımlanan bir genelgeyle eylemlerde ses ve görüntü kaydı alınmasının yasaklanması oldu. Genelgede, kayıt yapan yurttaşların engellenmesi ve haklarında işlem yapılması istendi. Genelgede, yasağa gerekçe olarak yurttaşların ve görevli polislerin eylemler sırasında alınan ses ve görüntü kayıtlarının sosyal medyada paylaşılmasının “özel hayatın gizliliğinin ihlali” ve “kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi” anlamına geldiği savunuldu.

Genelge Anayasa ve AİHS'nin ilgili temel hak ve özgürlükleri güvence altına alan hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle eleştirildi. Hukukçular ve sivil toplum kuruluşları tarafından dile getirilen eleştirilerde Anayasa, AİHS ve yasalarla çelişen bir genelge çıkarılamayacağı vurgulandı. Ayrıca gazetecilere yönelik herhangi bir istisna içermemesi nedeniyle de basın özgürlüğü ihlallerine yol açacağı ifade edildi.

Siyasetçilerin Açıklamaları ve Siyasi Baskılar

2021'in ilk dört ayında hükümetin medyanın neredeyse tamamı üzerindeki sıkı kontrolü devam ederken az sayıdaki muhalif medya kuruluşları ve gazeteciler iktidar partilerinin tehdit ve hedef gösterme içeren açıklamalarına maruz kaldı. Bu açıklamalar gazetecilerin güvenliğine dair endişeleri artırırken daha geniş bir çerçevede muhalif ve eleştirel ifadeye yönelik sansür ve oto-sansür baskısını da artırdı.

Siyasi baskının eleştirel basın yayın kuruluşları üzerindeki etkisine en dramatik örnek açıldıktan sadece 26 gün sonra geçen aralık ayı sonunda yayınını sonlandıran Olay TV'nin Şubat 2021'de kapanması oldu. Her ne kadar kanalı açıkça hedef alan herhangi bir beyan kayda geçmediyse de Olay TV'nin sahiplerinden ve kanalın frekans haklarını elinde bulunduran iş insanı Cavit Çağlar'ın siyasi baskı nedeniyle çekilme kararı aldığı farklı kaynaklar tarafından iddia edildi. Olay TV'nin HDP'nin Meclis

grup toplantısını baştan sona yayımlayan tek haber kanalı olması nedeniyle Çağlar'ın kanalın diğer ortağıyla tartıştığı ve Çağlar'ın iktidar tarafından TMSF eliyle şirketlerine el konulmasıyla tehdit edildiği dile getirilen iddialar arasındaydı. 15 Şubat'ta ise Olay TV yönetiminin yeni frekans bulma veya mevcut kanallardan birini satın alma çalışmalarının engellendiği bu nedenle kanalın kapanma kararı aldığı çalışanlara duyuruldu. Böylece Olay TV'nin 180 çalışanı işsiz kalmış oldu.

Aynı dönemde İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve hükümet ortağı MHP'nin Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin haber ve yorumları nedeniyle basın kuruluşları ve gazetecileri açıkça hedef alan açıklamalar yaptıkları görüldü. 30 Nisan tarihinde kişisel Twitter hesabından açıklamalarda bulunan İçişleri Bakanı Süleyman Soylu *BirGün* gazetesini görevden alınan eski Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'la ilgili bir yolsuzluk iddiasını haberleştirmesi nedeniyle hedef aldı. *BirGün*'de yayımlanan haberde, aslında ilk önce Odatv'de yayımlanmış bir haber kaynak gösterilerek Tezcan'ın bakanlık bütçesinden kendisi için kiralanan dairede maliyeti 380 bin liraya ulaşan tadilat yaptırdığı ve bu tadilatın maliyetinin de bakanlık tarafından karşılandığı iddia ediliyordu. Bu haberi alıntılıyarak Twitter üzerinden paylaşımında bulunan Soylu ise “PKKlı BirGün Gazetesi, Hem yalan söylüyorsun, hem iftira atıyorsun” ifadelerini kullandı.

Yine Twitter hesabından açıklamalarda bulunan Devlet Bahçeli ise CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun erken seçim çağrılarını eleştiren bir dizi paylaşımında bulundu. Paylaşımların bir kısmını bu konuda televizyon programlarında yorum yapan gazetecilere ayıran Bahçeli, altı gazeteciyi (Necdet Saraç, Şaban Sevinç, Ali Haydar Fırat, Hakan Bayrakçı, Orhan Bursalı ve Sevilay Yılman) “CHP'nin sözcülüğünü yapmakla” suçladı, “gazetecileri “seçim kulisi yapan ücretli tetikçiler” olarak [niteledi](#). Bahçeli ayrıca gazetecilerin terör örgütü ilan edilen Fethullah Gülen grubuyla da ilişkili olduklarını ima etti, Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan Gülen'e atıfla “Erken seçim siparişini Okyanus ötesinden mi berisinden mi aldıkları muamma olsa da, kukla gibi oynatılıyorlar” ifadelerini kullandı. Bahçeli 14 Ocak tarihli Twitter paylaşımında da KRT, Habertürk ve Halk TV yayınlarını eleştirdi, gazeteciler Deniz Zeyrek, İsmail Saymaz ve İbrahim Uslu'yu [hedef aldı](#).

AİHM Kararları

Uygulanmayan Kavala ve Demirtaş kararları

AİHM tarafından Osman Kavala ve Selahattin Demirtaş başvurularında verilen ve geçtiğimiz yıl kesinleşen ihlal kararları bağlayıcı olmalarına rağmen bu rapora konu dönemde de uygulanmadı. AİHM'nin geçtiğimiz mayıs ayında kesinleşen Osman Kavala kararı, Kavala'nın üç buçuk yıldır devam eden tutukluluğu nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 5. maddesi (özgürlük ve güvenlik hakkı) ile 18. maddesinin (tutuklamanın meşru kabul edilen amaçlar doğrultusunda olması) ihlal edildiği hükmüne varmıştı. Selahattin Demirtaş başvurusunda ise AİHM Büyük Dairesi 22 Aralık tarihli kararında Sözleşme'nin 5. maddesi (özgürlük ve güvenlik hakkı), 10. maddesi (ifade özgürlüğü), tutukluluğun siyasi gerekçelere dayanması nedeniyle 18. maddesi ve Ek 1 Numaralı Protokol 3. maddesinin (serbest seçim hakkı) ihlal edildiğine hükmetmişti.

AİHM kararlarının uygulanmasını denetlemekten sorumlu Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Kavala kararıyla ilgili ilk toplantısını Eylül 2020'de yapmış ve Kavala'nın bir an önce serbest bırakılması çağrısında bulunmuştu. Bu toplantıdan sonra eylül ve aralık aylarında birer kez daha toplanan Bakanlar Komitesi, 9-11 Mart 2021 tarihli toplantısında ise Kavala kararının bundan sonra sadece Bakanlar Komitesinin AİHM kararları gündemli toplantılarında değil haftalık olarak düzenlenen tüm toplantılarında gündeme alınmasını kararlaştırdı. Komitenin 14-15 Nisan tarihli toplantısının sonunda alınan ara kararda ise Bakanlar Komitesinin "kararın uygulanmasını sağlamak amacıyla elindeki tüm araçları kullanmayı aktif biçimde değerlendirmekte" olduğu belirtildi.

9-11 Mart tarihli toplantıda Bakanlar Komitesi Aralık 2020'de AİHM Büyük Daire kararının çıkmasıyla kesinleşen Selahattin Demirtaş kararını da ilk kez gündemine aldı. Komite, Demirtaş kararının uygulanmasını haziran ayındaki toplantısında tekrar görüşecek. Kavala davasında olduğu gibi Demirtaş davasında da yetkililer Demirtaş'ın mevcut

tutukluluğunun AİHM'nin ihlale hükmettiği davadan değil başka bir dosyadan kaynaklandığını savunuyor. Demirtaş'ın halen tutuklu bulunduğu davaya ilişkin avukatları tarafından hazırlanan ayrıntılı değerlendirmeyi içeren yazımıza [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Yeni kararlar: Atilla Taş, Murat Aksoy ve Ahmet Altan

2021'in ilk dört ayında AİHM üç gazeteci davasında (Atilla Taş, Murat Aksoy ve Ahmet Altan) uzun zamandır beklenen kararlarını açıkladı. Mahkeme üç başvuruda da ifade özgürlüğü (10. madde) ve özgürlük ve güvenlik hakkı (5. madde) ihlaline hükmetti. Fakat AİHM -- Kavala ve Demirtaş kararlarının aksine, ancak geçen yıl sonuçlandırdığı diğer gazeteci davalarıyla benzer şekilde -- bu üç kararda tutukluluğun ardında siyasi bir amaç olduğu anlamına gelen 18. madde ihlali bulunmadığını savundu.

AİHM 19 Ocak'ta açıkladığı [Atilla Taş kararında](#), kapatılan *Meydan* gazetesinde yayımlanan bazı yazıları ve sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek "FETÖ medya davası" olarak bilinen davada yargılanan ve bu dava kapsamında 14 ay tutuklu kalan Taş'ın tutuklanmasının somut bir delile bağlanmadığını belirtti. AİHM ihlal kararı ile birlikte Türkiye'yi, Taş'a 12 bin 275 Euro manevi tazminat ve 3 bin 175 Euro mahkeme masrafı ödemeye de mahkûm etti. İhlal kararı oybirliğiyle alındı.

13 Nisan'da açıkladığı [Murat Aksoy kararında](#) ise AİHM, yine "FETÖ medya davası" kapsamında bir yıldan fazla tutuklu kalan Aksoy'un suç işlediğinden şüphelenmek için makul bir gerekçe bulunmadığını vurguladı. Mahkeme, Aksoy'a 11 bin 500 euro manevi tazminat ile masraf ve giderler için 3 bin 175 euro ödenmesine karar verdi. AİHM'nin ihlal kararı, Türkiyeli yargıç Saadet Yüksel'in karşı oyuyla alındı. Yüksel, Aksoy'un tutukluluğu hakkında Anayasa Mahkemesinin daha önce ihlal kararı vermiş olmasını itirazına gerekçe gösterdi.

Aynı tarihte, AİHM Ocak 2017'den beri bekleyen Ahmet Altan başvurusunu da sonuçlandırdı ve Taş ve Aksoy kararlarına

benzer şekilde 5. ve 10. madde ihlali olduğunu [hükme bağladı](#). (Kararın Anayasa Gündemi tarafından yapılan Türkçe çevirisine [bu linkten](#) ulaşabilirsiniz) Kararda, Altan'ın eylemlerinin hükümeti devirme planının bir parçası olduğuna dair hiçbir kanıt bulunmadığı belirtilirken, söz konusu eylemlerin Altan'ın atılı suçları işlediğine ilişkin "makul şüphe" dayanağı oluşturmadığı sonucuna varıldı. Bu kararda da Türkiye'li yargıç Saadet Yüksel Madde 5/1 ve Madde 10 ihlali bulunduğu yönündeki çoğunluk kararına itiraz etti ancak bu kez itirazını davanın esasına dayandırdı. Yüksel, yerel mahkemeler tarafından Altan hakkında suç işlediğine dair "makul şüphe" bulunduğu dair bir hükme varılmasının anlaşılır olduğunu, bu nedenle hakkındaki yasal işlemlerin meşru görülebileceğini savundu. Yargıç Egidijus Kuris ise karara 18. madde yönünden ihlal bulunmadığına dair yargısı nedeniyle itiraz etti. Kuris, başvurunun 18. madde yönünden açıkça reddedilmesiyle AİHM'nin, istemeden de olsa, siyasi baskıyı meşrulaştırdığını savundu.

Kesinleşen kararlar

AİHM'nin Kasım 2020 tarihli Murat Sabuncu ve Diğerleri (Cumhuriyet davası) ve Ahmet Şık kararları, 19 Nisan 2021 tarihinde kesinleşti. Her iki davada da Türkiye kararlarına itiraz etmemiş ancak başvuruçular AİHS'nin 18. maddesi uyarınca, tutuklamalarının siyasi nedenlerle gerçekleştiği gerekçesiyle de ihlal kararı verilmesi gerektiğini savunarak AİHM Büyük Daireye itiraz başvurusunda bulunmuşlardı. Başvuruları görüşen beş kişilik Büyük Daire heyeti başvuruların Büyük Daireye sevk edilmesini [reddetti](#). Böylece iki davada daha önce verilen kararlar kesinleşmiş oldu.

Anayasa Mahkemesi Kararları

Rapora konu dönemde, savcı İrfan Fidan'ın Anayasa Mahkemesine (AYM) üye olarak atanması mahkemeye yönelik siyasi müdahale endişelerinin derinleşmesine neden oldu. Gezi, MİT TIR'ları, Osman Kavala ve 15 Temmuz'a ilişkin pek çok davanın iddianamelerini hazırlayan İrfan Fidan İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı görevinde iken Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK) Genel Kurulunca 27

Kasım 2020'de Yargıtay üyeliğine seçilmişti. Fidan Yargıtay'a seçilmesinden çok kısa bir süre sonra, 17 Aralık'ta, Yargıtay Büyük Genel Kurulunca yapılan seçimde AYM Üyesi Burhan Üstün'ün emekliye ayrılmasıyla boşalan AYM üyeliği için aday gösterildi. 23 Ocak'ta ise Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Yargıtayın gösterdiği üç aday arasından Fidan'ı AYM üyeliğine atadığına dair karar Resmî Gazete'de yayımlandı.

AYM ayrıca AİHM ve hatta kendi içtihadıyla çelişen kimi kararları nedeniyle eleştirilerin hedefi oldu. AİHM'nin AYM'yi Türkiye'de etkin bir hukuk yolu olarak kabul etmesine rağmen, AYM son dönemde aldığı Osman Kavala, Ahmet Altan ve Selahattin Demirtaş kararlarıyla AİHM'le çelişti. Bahsi geçen davaların hepsinde AİHM ihlal kararı verirken AYM ihlal başvurularını reddetti. AYM'nin reddettiği bu başvurularda benzer diğer başvurularda verdiği kararlarla da çeliştiği görüldü. Bu konuda ayrıntılı bir değerlendirmeyi [AYM'nin çıkması: Demirtaş, Kavala ve Altan davaları](#) başlıklı yazımızda bulabilirsiniz.

Tüm bu tartışmalar devam ederken, Anayasa Mahkemesi rapora konu dönemde basın ve ifade özgürlüğüne yönelik çeşitli başvuruları karara bağladı. Bu kararlardan bazıları şöyle:

Osman Palçık başvurusu: AYM Birinci Bölümü, sosyal medyada Kemer eski Belediye Başkanı Mustafa Gül hakkında paylaştığı ifadeler nedeniyle "hakaret" suçlamasıyla yargılandığı davada 2018 yılında 7 bin TL adli para cezasına çarptırılan ve Antalya'da yerel bir gazetede köşe yazarı olan Osman Palçık'ın ifade özgürlüğünün ihlâl edildiğine [karar verdi](#).

Beyza Kural başvurusu: AYM, Kasım 2015'te haber takibi sırasında ters kelepçe ile gözaltına alınan Bianet muhabiri Beyza Kural'ın basın ve ifade özgürlüğü ile insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlâl edildiğine [karar verdi](#). Mahkeme, Kural'a 15 bin TL tazminat ödenmesine karar verdi. Mahkemenin kararında Kural'ın resmi basın kartına sahip olmadığı açıkça belirtildi. Böylece AYM içtihadına göre halen Cumhurbaşkanlığına verilen resmi

basın kartı sahibi olmanın basın mensubu olarak nitelenmek için bir koşul olarak görülmediği ortaya konmuş oldu.

Hakan Aygün başvurusu: AYM, gazeteci Hakan Aygün'ün hükümetin pandemiyle mücadele politikalarını eleştiren sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek tutuklanmasının Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını ihlâl ettiğine hükmetti.

Korkusuz gazetesi başvurusu: AYM'nin bu dönemde öne çıkan kararlarından biri de *Korkusuz* gazetesinin yayın sahibi Estetik Yayıncılık Anonim Şirketinin başvurusunu sonuçlandıran karar oldu. Başvuru, *Korkusuz* gazetesinin 2015'te yayımlanan bir yazı nedeniyle mahkeme kararıyla tekzip yayımlamaya mahkûm edilmesi ancak gazetenin mahkeme kararına rağmen tekzibi yayımlamaması nedeniyle Basın İlan Kurumu (BİK) tarafından verilen resmi ilan yayımlama yasağını konu ediniyor. BİK'in ilan yasağı nedeniyle ifade ve basın özgürlüğü ihlali oluştuğuna hükmeden AYM, BİK tarafından uygulanan ilan yasağı yaptırımlarıyla ilgili de şu değerlendirmeyi yaptı: "BİK'in resmî ilan ve reklamların kesilmesi şeklindeki müdahale yetkisinin basının etik yönden niteliklerini artırmaya yönelik bir düzenleme olduğu, bir yaptırım aracı olarak öngörülmediği göz önüne alınmalıdır. BİK'in ... anılan müdahale biçimini başvurulabilecek son çare olarak görmesi basın özgürlüğü açısından hayati önem taşımaktadır."

Ercan Gün başvurusu: AYM, Ağustos 2016 tarihinden beri "FETÖ üyeliği" suçlamasıyla tutuklu bulunan gazeteci Ercan Gün'ün başvurusunu ise reddetti. Mahkeme, "başvurucunun suç işlemiş olabileceğinden şüphelenilmesi için inandırıcı delillerin bulunduğunu" belirterek Gün'ün tutuklanması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ve ifade ve basın özgürlüklerinin ihlâl edilmediğine hükmetti.

Yargıtay Kararları

Altanlar davası: Rapora konu dönemde, Yargıtay 16. Ceza Dairesi gazeteci yazar Ahmet Altan, akademisyen ve gazeteci Mehmet Altan, gazeteci Nazlı Ilıcak, kapatılan *Zaman* gazetesi görsel yönetmeni Fevzi Yazıcı, *Zaman* gazetesi marka pazarlama direktörü Yakup Şimşek ve Polis Akademisi eski öğretim görevlisi Şükrü Tuğrul Özşengül'ün yargılandığı davada ikinci kez bozma kararı verdi.

AİHM'nin Ahmet Altan kararından bir gün sonra, 14 Nisan'da, verdiği kararında Yargıtay, Eylül 2016'dan beri tutuklu bulunan **Ahmet Altan** ve Kasım 2019'da tahliye olan **Nazlı Ilıcak** hakkında verilen cezaları bozdu ve Altan'ın derhal tahliyesine hükmetti. Mahkeme, **Mehmet Altan** hakkında daha önce verilen beraat kararına karşı Cumhurbaşkanlığı ve TBMM vekillerinin katılan sıfatıyla yaptıkları itirazı reddetti. Halen tutuklu bulunan Fevzi Yazıcı, Yakup Şimşek ve Şükrü Tuğrul Özşengül hakkında "örgüt üyeliği" suçlamasıyla verilen hapis cezalarını ise onadı. Ahmet Altan ve Ilıcak hakkındaki kararında Mahkeme "hukuka, vicdana, dosya kapsamına uygun ve gösterilen indirim miktarı ile orantılı makul oranda bir indirim yapılması gerektiği gözetilmeden yetersiz gerekçe ile ... fazla ceza tayini" yapılmasını ve mükerrer suç hükümlerini düzenleyen TCK 58/9 maddesinin uygulanmasını bozma nedeni saydı.

Yargıtay Altanlar davasında ilk yargılama sonucunda "anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs" suçlamalarıyla verilen ağırlaştırılmış müebbet cezalarını Temmuz 2019'da bozmuş, Ahmet Altan ve Ilıcak'ın "üye olmadan örgüte yardım" suçlamasıyla, Yazıcı, Şimşek ve Özşengül'ün "örgüt üyeliği" suçlamasıyla yargılanması, Mehmet Altan'ın ise beraat etmesi gerektiğine hükmetmişti. Bozma kararı sonrası yapılan yeniden yargılamada Altan 10,5 yıl, Ilıcak 8 yıl 9 ay, Yazıcı ve Şimşek 11 yıl 3'er ay, Özşengül ise 12 yıl hapis cezasına çarptırılmıştı.

Büyükada davası: Aynı dönemde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Büyükada davası olarak bilinen davada yargılanıp ceza alan insan hakları savunucuları Taner Kılıç, Özlem Dalkıran, İdil Eser ve Günal

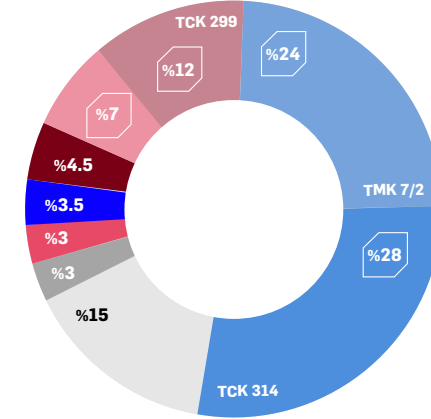
Kurşun'un temyiz başvurularına dair tebliğnamesini tamamladı. Başsavcılık Dalkıran, Eser ve Kurşun'a verilen hapis cezalarının yeterli delil bulunmaması nedeniyle bozulmasını, Af Örgütü Türkiye Onursal Başkanı Taner Kılıç'a verilen cezanın ise onanmasını istedi. Yargıtay tebliğname uyarınca karar verirse Kılıç'ın ilk yargılamada aldığı 6 yıl 3 aylık cezasının kalanını çekmek için cezaevine dönmesi gerekecek.

YARGISAL İHLALLER

Rakamlarla Gazeteci Yargılamaları: Davalar, Cezalar, Beraatlar

Yargılamalar 2021'in ilk dört ayında da ifade ve basın özgürlüğünün kullanımına yönelik en ağır kısıtlama araçlarından biri olmayı sürdürdü. Expression Interrupted tarafından yürütülen dava takip ve açık kaynakların takibi sonucu elde edilen verilere göre 2021'in ilk dört ayında toplam 213 gazeteci haklarında açılan 107 davada yargılandı. Aralarında Müyesser Yıldız, Hakan Aygün, İsmail Dükel, Eren Keskin, İnan Kızılkaya ve Alican Uludağ'ın bulunduğu 20 gazeteciye toplam 57 yıl 10 ay hapis cezası verildi. Yargılanan gazetecilere en çok "silahlı terör örgütü üyeliği" (TCK 314), "terör örgütü propagandası yapmak" (TMK 7/2), "Cumhurbaşkanına hakaret" (TCK 299), "kamu görevlisine hakaret" (TCK 125) ve "halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama" (TCK 216) suçlamalarının yöneltildiği görüldü.

Gazeteci yargılamalarında en sık kullanılan suçlamalar

■ Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama TCK 216	■ Terör örgütü üyeliği TCK 314
■ Terörle mücadelede görev alanları hedef göstermek TMK 6/1	■ Terör örgütü propagandası yapmak TMK 7/2
■ Üye olmadan örgüte yardım TCK 220/7	■ Cumhurbaşkanına hakaret TCK 299
■ Tazminat	■ Kamu görevlisine hakaret TCK 125
■ Diğer	

Aynı dönemde ayrıca 16 gazeteci hakkında düzenlenen en az bir iddianamenin kabulüyle 12 yeni dava açıldı. Bu davaların bir kısmının ilk duruşmaları yine aynı dönem içerisinde görüldü.

Davalarla ilgili ay bazlı istatistikler ise şöyle¹:

2021 OCAK

Yargılanan gazeteci sayısı	51
Dava sayısı	33
Ertelenen dava sayısı	23
Sonuçlanan dava sayısı	10
Mahkûmiyet kararı verilen dava sayısı	5
Beraat kararı verilen dava sayısı	5
Yeni dava sayısı	4

Ocak ayında toplam 51 gazeteci 33 ayrı davada yargılandı. 23 dava ileri tarihlere ertelendi. 10 dava sonuçlandı.

Sonuçlanan davaların beşinde, beş gazeteci (Özgür Boğatekin, Ayten Akgün, Osman Çalık, Nahide Aslan ve Zeynel Abidin Bulut) hakkında "örgüt üyeliği," "örgüt propagandası" ve "Cumhurbaşkanına hakaret" suçlamalarından toplam 12 yıl 4 ay ve 12 gün hapis cezası verildi. Beş davada sekiz gazeteci (Hacı Yusuf Topaloğlu, Sefer Selvi, İdris Yılmaz, Faik Bulut, Serdar Altan, Gülsün Altan, Kadir Cesur, Sibel Eres) hakkında beraat kararı verildi; iki gazeteci (*Hazal Ocak*, *Alev Coşkun*) aleyhine açılan bir dava da reddedildi.

¹ Dört aylık istatistiklerle aylık istatistikler arasındaki farklar aynı gazetecinin birden fazla davada yargılanması, bir davada birden fazla gazetecinin yargılanması ve bir davanın dört aylık süre içinde birden fazla duruşmasının görülmüş olmasından kaynaklanmaktadır.

Ocak ayındaki yargılamalarda gazetecilere en çok "terör örgütü üyeliği" (yedi dava), "örgüt propagandası" (yedi dava), "Cumhurbaşkanına hakaret" (beş dava) ve "halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama" (üç dava) suçlamaları yöneltildi.

Ocak ayında dört gazeteci hakkında ise yeni dava açıldı. Gazeteci Cem Bahtiyar'a, Twitter paylaşımları nedeniyle "cumhurbaşkanına hakaret" suçlamasıyla; Mezopotamya Ajansı Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ferhat Çelik hakkında 4 Ekim 2018 tarihinde yayımlanan "Bayburt'ta tutukluların yemeklerine böcek konuluyor" başlıklı haber nedeniyle; gazeteci Melis Alphan'a Diyarbakır'da 2015 yılında düzenlenen Nevruz etkinliklerinden paylaştığı bir fotoğraf nedeniyle "örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla; ve *Sözcü* gazetesi yazarı Yılmaz Özdil'e, 4 Temmuz 2020 tarihinde yayımlanan köşe yazısında "TBMM" kısaltmasının son 3 harfini küçük yazdığı için TCK 301/1. maddesi uyarınca "Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti hükümetini ve devletin yargı organlarını alenen aşağılamak" suçlamasıyla dava açıldı.

2021 ŞUBAT

Yargılanan gazeteci sayısı	68
Dava sayısı	37
Ertelenen dava sayısı	29
Sonuçlanan dava sayısı	8
Mahkûmiyet kararı verilen dava sayısı	4
Beraat kararı verilen dava sayısı	4
Yeni dava sayısı	4

Şubat ayında 37 davada toplam 68 gazeteci yargılandı. 29 dava ertelendi. Sekiz dava sonuçlandı. Sonuçlanan sekiz davada dört

gazeteci (Banu Güven, Hatice Kamer, Hakkı Boltan ve Ferhat Çelik) beraat ederken yedi gazeteci toplam 25 yıl 8 ay hapis cezası ve 10 bin TL tazminat ödemeye mahkûm edildi.

Dosyaları Özgür Gündem ana davasından ayrılan gazetenin eski yöneticileri Eren Keskin, Zana (Bilir) Kaya, İnan Kızılkaya ve Kemal Sancılı "silahlı terör örgütü üyeliği" ve "terör örgütü propagandası" suçlamalarından mahkûm edildi. Keskin, Kızılkaya ve Sancılı'ya "örgüt üyeliği" suçlamasıyla 6 yıl 3'er ay hapis cezası verilirken, Kaya "örgüt propagandası" suçlamasıyla 2 yıl 1 ay hapis cezasına çarptırıldı. Mezopotamya Ajansı muhabiri İdris Sayılğan "Zincirleme biçimde örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla dört yıl hapis cezası alırken, gazeteci Alican Uludağ'a "terörle mücadelede görev alanları hedef göstermek" suçundan 10 ay ceza verildi, ceza ertelendi. Gazeteci Erk Acarer ise SADAT tarafından açılan tazminat davasında toplam 10 bin TL tazminat ödemeye mahkûm edildi.

Şubat ayında görülen davalarda gazetecilere en çok "terör örgütü üyeliği" (15 dava), "örgüt propagandası" (10 dava), "kamu görevlisine hakaret" (dört dava) ve "Cumhurbaşkanına hakaret" (üç dava) suçlamaları yöneltildi. Üç davada ise yargılanan gazetecilerden tazminat talep edildi.

Şubat ayında ayrıca sekiz gazeteci hakkında toplam dört yeni dava açıldı. Van'da iki köylünün askerlerce gözaltına alınıp işkence görmesine yönelik haberleri nedeniyle tutuklanan Mezopotamya Ajansı muhabirleri Adnan Bilen, Cemil Uğur, JinNews muhabiri Şehriban Abi ve gazeteci Nazan Sala ile tutuksuz yargılanan Mezopotamya Ajansı muhabiri Zeynep Durgut hakkında "örgüt üyeliği" ve "örgüt propagandası" suçlamalarıyla düzenlenen iddianame kabul edildi. Davanın ilk duruşması Nisan ayında görüldü. Ayrıca tutuklu Yeni Yaşam gazetesi çalışanı İbrahim Karakaş'a "örgüt üyeliği" suçlamasıyla; tutuklu Mezopotamya Ajansı muhabiri Mehmet Aslan'a "örgüt üyeliği" suçlamasıyla ve Evrensel gazetesi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Görkem Kınacı'ya "halkı kin ve düşmanlığa tahrik" suçlamasıyla dava açıldı.

2021 MART

Yargılanan gazeteci sayısı	107
Dava sayısı	40
Ertelenen dava sayısı	27
Sonuçlanan dava sayısı	12
Durdurulan dava sayısı	1
Mahkûmiyet kararı verilen dava sayısı	7
Beraat kararı verilen dava sayısı	5
Yeni dava sayısı	1

Mart ayında 40 davada toplam 107 gazeteci yargılandı. Bu davalardan 27'si ileri tarihlere ertelendi, birinde TCK 301'den yargılama yapılabilmesi amacıyla Adalet Bakanlığından izin istenmesi nedeniyle yargılama durduruldu, 12'si ise sonuçlandı.

Hükme bağlanan 12 davanın beşinde toplam altı gazeteci haklarındaki suçlamalardan beraat ederken (Fatih Portakal, Oktay Candemir, Seyhan Avşar, Necdet Önemli, Barış Barıştıran, Arif Aslan) yedi davada yargılanan 10 gazeteci hakkında toplam 18 yıl, 11 ay ve 18 gün hapis cezası (Mustafa Gökkuş, Müyesser Yıldız, İsmail Dükel, Süleyman Acar, Serpil Ünal, Songül Yücel, Hakan Aygün ve Perihan Kaya) ve 14 bin 80 TL adli para cezasına (Ali Ergin Demirhan ve Nagehan Alçı) hükmedildi. Gazeteciler Sibel Hürtaş ve Hayri Demir'in Türkiye'nin Afrin'e yönelik operasyonuna ilişkin haber ve sosyal medya paylaşımları nedeniyle yargılandıkları davada ise mahkeme sanıkların eylemlerinin TCK 301/1'deki suçu oluşturma ihtimali bulunduğu gerekçesiyle Adalet Bakanlığı'ndan kovuşturma izni istenmesine ve bu nedenle yargılamanın durdurulmasına karar verdi.

Mart ayında görülen yargılamalarda en fazla kullanılan suçlamalar "terör örgütü üyeliği" (16 dava), "terör örgütü propagandası"

yapmak" (12 dava), "Cumhurbaşkanına hakaret" (yedi dava), kamu görevlisine hakaret" (beş dava), "terörle mücadelede hedef alanları hedef göstermek" (üç dava) ve "Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti devletini, devletin kurum ve organlarını aşağılama" (üç dava) oldu.

Mart ayında en az bir de yeni dava açıldı. Gazeteci Oktay Candemir hakkında Nisan 2019 tarihinde yapılan baskında el konulan dijital materyallerde bulunan video ve fotoğraflar ile sosyal medya hesabında 2014 ve 2015 yıllarında yaptığı bazı paylaşımlar suç delili olarak gösterilerek "örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla açılan dava Van 5. Ağır Ceza Mahkemesinde görülecek.

2021 NİSAN

Yargılanan gazeteci sayısı	52
Dava sayısı	21
Ertelenen dava sayısı	16
Sonuçlanan dava sayısı	5
Mahkûmiyet kararı verilen dava sayısı	1
Beraat kararı verilen dava sayısı	4
Yeni dava sayısı	3

Nisan ayında toplam 52 gazeteci 21 ayrı davada hâkim karşısına çıktı. Görülen davaların 16'sı ileri tarihlere ertelendi, beşi ise sonuçlandı. Dört davada toplam beş gazeteci (Selda Manduz, İdris Sayılğan, Naci Kaya, Özgür Boğatekin, İnci Aydın) beraat ederken Erol Mütercimler "halkın bir kesimini sosyal sınıf din, mezhep, cinsiyet ve bölge farklılığına dayanarak aşağılama" suçlamasıyla 10 ay hapis cezasına çarptırıldı. Ceza ertelendi.

Nisan ayında görülen davalarda da terör ve hakaret suçlamaları ön plandaydı. "Terör örgütü propagandası yapmak" suçlaması yedi

davada kullanılırken "örgüt üyeliği" suçlaması altı kez, "kamu görevlisine hakaret" suçlaması üç kez, "Cumhurbaşkanına hakaret," "iftira" ve "terör örgütüne üye olmadan yardım" suçlamaları ikişer kez kullanıldı.

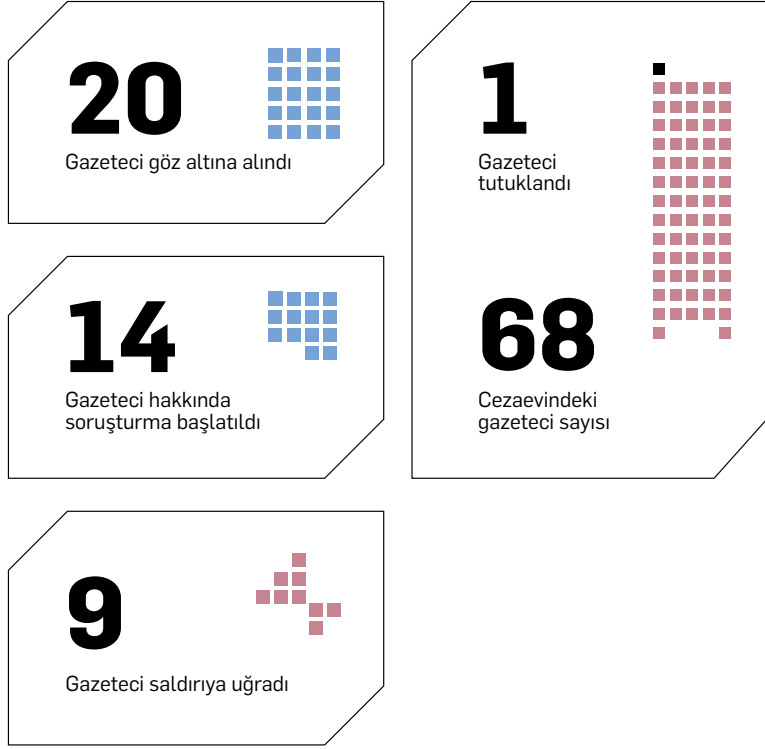
2021 yılının ilk dört ayında 20 gazeteciye toplam 57 yıl 10 ay hapis cezası verildi

Nisan ayında üç gazeteci hakkında da yeni dava açıldı. Tutuklu Mezopotamya Ajansı muhabiri Mehmet Aslan hakkında "örgüt üyeliği" suçlamasıyla; eski DİHA muhabiri Cihan Ölmez hakkında 2015 ve 2016 yıllarında uygulanan sokağa çıkma yasaklarına ilişkin verdiği demeçler gerekçesiyle "örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla; *BirGün* gazetesi spor editörü Eren Tutel'e ise Türkiye Wushu Federasyonu (TWF) hakkındaki haberleri nedeniyle "kamu görevlisine hakaret" suçlamasıyla dava açıldı.

Soruşturma, Gözaltı ve Tutuklamalar

Davalara ek olarak çok sayıda gazeteci hakkında soruşturma açıldı ve gözaltı işlemi uygulandı. 2021'in ilk dört ayında en az bir gazeteci (Mezopotamya Ajansı muhabiri Mehmet Aslan) tutuklandı. Sene başında 87 olan tutuklu gazeteci sayısı ise Nisan 2021 sonu itibarıyla 68'e düştü. Ancak tahliyelerin pek çoğu uzun tutukluluk sürelerinin ardından ve infaz sürelerinin dolması sonucunda gerçekleşti. Expression Interrupted'in tutuklu gazeteciler listesinde yer alıp bu dönemde tahliye olan/olduğu öğrenilen gazetecilerin en az 12'si cezaevinde en az dört yıl kaldıktan sonra tahliye oldu (Abdullah Özyurt, Ahmet Altan, Büşra Erdal, Enis Öznük, Ersin Demirci, Erdal Şen, Mehmet Kuru, Muhammet Sait Kuloğlu, Murat Dağdeviren, Mutlu Çölgeçen, Nuri Yeşil, Ömer Oruç).

Expression Interrupted tarafından yürütülen açık kaynak takibi çalışması sonucunda elde edilen verilere göre 2021 yılının ilk dört ayında en az 20 gazeteci hakkında en az bir kez gözaltı işlemi uygulandı. (JinNews muhabirleri Habibe Eren ve Öznur Değer, serbest gazeteci Eylül Deniz Yaşar, ETHA muhabiri Pınar Gayıp, *Evensel*

köşe yazarı Ayşen Şahin, *Korkusuz* gazetesi yazarı Ahmet Takan; Özgür Gelecek muhabiri Taylan Öztaş; Mezopotamya Ajansı muhabiri Rojin Altay; Gazete Alinteri muhabiri Zarife Çamalan; foto muhabiri ve Ege Üniversitesi Gazetecilik bölümü öğrencisi Ozan Acidere, Enver Aysever, Yağmur Kaya, İnan Kızılkaya, Kemal Sancılı, JinNews muhabiri Beritan Canözzer, Mücadele Birliği muhabiri Serpil Ünal ve Kızıl Bayrak muhabiri Kardelen Yoğungan, Mezopotamya Ajansı muhabiri Muhammed Enes Sezgin, JinNews muhabiri Sena Dolar ve ArtıTV kameramanı Bilal Meyveci) Gözaltılarının büyük çoğunluğu haber takibi esnasında polis müdahalesi sonucu gerçekleşirken bir kısmı yürütülen soruşturmalar kapsamında yapıldı.

Aynı dönemde hakkında yeni soruşturma başlatılan gazeteci sayısı ise 14 oldu. Gazeteciler Pelin Ünker, Can Ataklı, Barış Pehlivan, Barış

Terkoğlu, Öykü Serter, Dicle Müftüoğlu, Ruşen Takva, İnan Kızılkaya, Kemal Sancılı, Ferhat Çelik, Alican Uludağ, Enver Aysever, Yılmaz Öznil ve Mustafa Hoş haklarında açılan en az birer soruşturmada ifade verdi.

Yargılamalarda Neler Oldu?

Geçtiğimiz dört ay içerisinde görülen en az 107 dava ve çok daha fazla sayıdaki duruşmada yaşananları aktarmak bu raporun sınırlı hacmi göz önünde bulundurulduğunda mümkün değil. Bu dönemde yürütülen yargılamalarda öne çıkan bazı gelişmeler şöyle:

Özgür Gündem gerekçeli kararında “milli” insan hakları çağrısı:

İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesi, kapatılan Özgür Gündem gazetesinin eski editör, yazar ve yayın danışma kurulu üyelerinin yargılandığı ana davada dosyaları ayrılan Eren Keskin, Zana (Bilir) Kaya, İnan Kızılkaya ve Kemal Sancılı hakkında şubat ayında verdiği hapis cezası kararının gerekçesini mart ayında açıkladı. Kürt meselesi, Kürt medyası, basın özgürlüğü ve insan hakları savunuculuğuna yargının mevcut bakış açısını göstermesi nedeniyle öne çıkan kararda evrensel insan hakları standartları anlayışı yerine devletin çıkarlarını merkezine alan “gerçek ve milli bir insan hakları anlayışı” savunuldu.

Sanıkların “insan hakları ve insan hakları savunuculuğu üzerinden kamu güvenliğini bertaraf etmeye çalıştıkları, buna yönelik kanlı eylemlerde bulunan bir terör örgütünün sesi olmaya onu kendilerince aklamaya çalıştıkları” savunulan kararda şu ifadelere yer verildi: “En az evrensel değerler kadar insan onur ve haysiyetini gözetilen, Türk devletinin daima var olmasını ve anayasamızda tanımlandığı üzere vatandaşımızın Türk vatandaşı olarak kendisinin ve devletin güvenliğinden endişe etmesine sebep olmayacak gerçek ve milli bir insan hakları anlayışının ve kavramının tartışılması ve gözetilmesi gerekmektedir. Bu kapsam üniter yapımıza, güvenliğimize kasteden oluşumların, devletlerin arkasına sığındığı, kendilerine paravan yaptıkları insan hakları kavramından ziyade milli gelenek, örf ve kardeşlik hukukumuzun yıllardan beri getirdiği tecrübe, birikim ve bakış açısıyla mümkün olacaktır.”

Kararla ilgili haberimize [buradan](#), kararın tam metnine [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Zaman davasında yeniden yargılama başladı: Kapatılan *Zaman* gazetesinin eski köşe yazarlarının “örgüt üyeliği” suçlamasıyla ceza aldıkları davanın yeniden yargılaması 13 Nisan’da [başladı](#). Davanın ilk yargılamasında yazarlar Şahin Alpay, Mümtazer Türköne ve Ali Bulaç “örgüt üyeliği” suçlamasıyla hapis cezası almış, editör Mehmet Özdemir ise beraat etmişti. Eylül 2020’de temyiz incelemesini tamamlayan Yargıtay, Alpay, Türköne ve Bulaç’ın “örgüte üye olmadan yardım” suçlamasıyla, Özdemir’in ise “örgüt üyeliği” suçlamasıyla yargılanması gerektiğini belirterek ilgili kararları bozmuştu. Yargıtay yazar Ahmet Turan Alkan, Ankara temsilcisi Mustafa Ünal ve editör İbrahim Karayeğen hakkında “örgüt üyeliği” suçlamasıyla verilen hapis cezaları ile Lale Sariibrahimoğlu, Nuriye Akman, İhsan Dağı ve Orhan Kemal Cengiz hakkındaki beraat kararlarını ise onamıştı.

Yeniden yargılamayı yürüten İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi ilk duruşmada Yargıtayın bozma kararına uyma kararı aldı. Mahkeme duruşmaya gelmeyen Mehmet Özdemir hakkında yakalama kararı çıkarılmasına ve Hüseyin Gülerce, Binnaz Toprak, Ümit Erol ve Zekeriya Tüzen’in tanık olarak dinlenmesine karar vererek davayı 9 Eylül 2021 tarihine erteledi.

Ahmet Altan, 4 yıl 7 ay tutukluluğun ardından Yargıtay kararıyla tahliye edildi: Bir televizyon programındaki yorumları, bazı köşe yazıları ve kapatılan *Taraf* gazetesinin bir dönem genel yayın yönetmenliğini yapmış olması nedeniyle önce “darbe” suçlamasıyla ağırlaştırılmış müebbede daha sonra hüküm bozularak “örgüte üye olmadan yardım” suçlamasıyla 10 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılan Ahmet Altan, beş yıla yaklaşan tutukluluğun ardından davasında Yargıtay tarafından verilen ikinci bozma kararıyla 14 Nisan’da [tahliye edildi](#). Yargıtay, mahkemenin cezayı tayin ederken kanunda belirtilen indirimi uygulamaması nedeniyle kararı bozdu ve Altan’ın derhal tahliyesine hükmetti.

Altan hakkındaki bozma ve tahliye kararı AİHM’nin Altan’ın başvurusunda verdiği ihlal kararından bir gün sonra geldi. AİHM, dört yıl önce “ivedilikle görüşme” kararı aldığı Ahmet Altan başvurusunu bu hafta karara bağlamış, dört buçuk yılı aşkın süredir tutuklu bulunan Altan’ın özgürlük ve güvenlik hakkı ve ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermişti. AİHM kararının Türkçe çevirisine [buradan](#), konuyla ilgili haberimize [buradan](#) erişebilirsiniz.

Müeyesser Yıldız ve İsmail Dükel’e hapis cezası: Odatv Ankara Haber Müdürü Müeyesser Yıldız ve TELE1 TV Ankara Temsilcisi İsmail Dükel’in Türkiye’nin Libya’daki askeri faaliyetlerine dair haberler ve bu faaliyetlerle ilgili gizli bilgi sızdırdığı iddia edilen bir astsubayla görüşmeleri nedeniyle yargılandıkları dava 8 Mart’ta iki gazeteci hakkında verilen hapis cezası kararıyla [sonuçlandı](#).

Ankara 26. Ağır Ceza Mahkemesinde görülen dava sonunda mahkeme, Yıldız’ı “açıklanması yasaklanan bilgileri temin” (TCK 334) suçundan 1 yıl 1 ay 10 gün, “yasaklanan bilgileri açıklama” (TCK 336) suçundan 2 yıl 6 ay olmak üzere toplamda 3 yıl 7 ay 10 gün; Dükel’i “yasaklanan bilgileri açıklama” (TCK 336) suçundan 1 yıl 15 gün hapis cezasına çarptırdı. Yıldız dava kapsamında beş ay tutuklu kalmış, davanın Kasım 2020’de görülen ilk duruşmasında tahliye edilmişti.

Melis Alphan’a 6 yıl önce paylaştığı fotoğraf nedeniyle dava:

Gazeteci Melis Alphan 2015 yılında Diyarbakır’da valilik izniyle düzenlenen Nevruz etkinliklerinde çekilen ve “bazı Kürt örgütlerinin bayrakları ile Abdullah Öcalan’ın posterlerinin görüldüğü” bir fotoğrafı sosyal medyada paylaşması nedeniyle “örgüt propagandası yapmak” (TMK 7/2) suçlamasıyla yargılandığı davada [hâkim karşısına çıktı](#). Suçlamada ısrar eden savcı, ilk duruşmanın sonunda sunduğu mütalaada Alphan’ın atılı suçtan cezalandırılmasını istedi.

Savunmasında “Sosyal medya hesaplarım didik didik edilerek altı yıl öncesinden bir paylaşım bulunuyor, bağlamından koparılıp bugüne taşıyor. Ve bunun üzerinden terör propagandası yaptığım

iddia ediliyor," diyen Alphan "Instagram'da bir fotoğraf paylaştım diye özgürlüğümün elimden alınmak istenmesine inanmakta zorlanıyorum. Bunu ne vicdan ne hukuk ne de mantık izah edebilir," ifadelerini kullandı.

Van'da işkence iddialarını haberleştiren dört gazeteci serbest:

Van'ın Çatak ilçesinde askerler tarafından gözaltına alınan iki kişinin işkence gördüğü ve helikopterden atıldığı iddialarını haberleştirdikten sonra tutuklanan Mezopotamya Ajansı muhabirleri Adnan Bilen ve Cemil Uğur, JinNews muhabiri Şehriban Abi ve gazeteci Nazan Sala ile aynı soruşturma kapsamında gözaltına alınıp serbest bırakılan Mezopotamya muhabiri Zeynep Durgut'un "örgüt üyeliği" suçlamasıyla yargılandığı davanın ilk duruşması 2 Nisan'da Van'da görüldü. Duruşma sonunda mahkeme dava kapsamında altı aydır tutuklu bulunan dört gazetecinin yurt dışı yasağıyla tahliyesine karar verdi.

Duruşma esnasında alınan sert ve tartışmalı güvenlik önlemleri dikkat çekiciydi. Mahkeme başkanı duruşmayı takip etmek üzere salona yalnızca dört gazeteci alınmasına izin verdi. Verdiği talimatla salondaki gazetecilerin elektronik cihazlarına el koyduran mahkeme başkanı, mahkeme salonunun kapısını kilitleyerek duruşma boyunca avukat dahil olmak üzere salona kimsenin girmesine de izin vermedi. Duruşmayla ilgili haberimizi [buradan](#) okuyabilirsiniz.

Hakan Aygün'e eleştirel paylaşımı nedeniyle hapis cezası: Covid-19

salgını nedeniyle Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından başlatılan bağış kampanyasına ilişkin eleştirilerinin yer aldığı sosyal medya paylaşımları nedeniyle geçen yıl tutuklanan ve bir ay tutuklu kaldıktan sonra serbest bırakılan gazeteci Hakan Aygün'ün davası mahkûmiyet kararıyla [sonuçlandı](#). Mahkeme, 16 Mart'ta görülen karar duruşmasında Aygün'ü "halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri aşığılama" (TCK 216/3) suçlamasıyla 7 ay 15 gün hapis cezasına çarptırdı, hükmün açıklamasını geri bıraktı.

Dink davasında adalet beklentileri karşılanmadı: *Agos* gazetesi eski Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'in 2007'de öldürülmesine

dair 76 sanıklı dava 100'ün üstünde duruşmanın ardından 26 Mart'ta sonuçlandı. Cinayetin "FETÖ'nün amaçları doğrultusunda" işlendiğine kanaat getiren mahkeme, gazeteci Ercan Gün ve dönemin Emniyet ve Jandarma yetkililerine çeşitli cezalar verdi.

Ancak karar Dink ailesinin ve davayı yıllardır takip eden gözlemcilerin adalet beklentilerin karşılamadı. Kararı eleştiren Dink ailesi, bütünlüklü yargılamanın yapılmadığını açıklayarak 1 Nisan 2021'de kararı temyiz etti. Aile tarafından yapılan açıklamada "Bütün mekanizmayı ele almayan bir yargılamanın bizi de kamuoyunu da ikna etmesi mümkün değil" denildi. Davayla ilgili ayrıntılı yazımızı [buradan](#) okuyabilirsiniz.

2021'in ilk dört ayında ağırlaşan baskılar ve gazetecilere yönelik tehdit içeren açıklamalar gazetecilerin güvenliğine dair endişelerin artmasına neden oldu. Gazetecilere yönelik çok sayıda fiziksel saldırı gerçekleşirken onlarca gazeteci de haber takibi sırasında polis şiddetine maruz kaldı. Bunlardan belgesel yapımcısı ve gazeteci Kazım Kızıl Kadıköy'de Melih Bulu'nun Boğaziçi Üniversitesine rektör olarak atanmasını protesto etmek için düzenlenen bir gösteriyi takip ederken polisin ateşlediği plastik mermiyle yüzünden vuruldu.

Bianet'in [verilerine](#) göre, Türkiye'de 2020'de 18, son beş yılda ise 139 gazeteci saldırıya uğradı. 2021'in ilk dört ayında saldırıya uğrayan gazeteci sayısı ise en az dokuz oldu. Bunlardan biri, radyo programcısı Hazım Özsu, uğradığı saldırı sonucu hayatını kaybetti. Raporlama döneminde gerçekleşen saldırılar şöyle:

- **9 Ocak:** İlk Havadis İmtiyaz Sahibi ve Anadolu'nun Sesi Haber Koordinatörü İzzet Tınmaz habere giderken arabasını durduran iki kişi tarafından sopalarla dövüldü (Aksaray)
- **13 Ocak:** *Hedef* gazetesi ve İHA muhabirleri Kıymet Sarıyıldız ve Murat Uçkaç uyuşturucu satıcılığından tutuklanan bir kişiyi adliyede görüntülerken zanlının yakınları tarafından darp edildi (Aydın)
- **14 Ocak:** KRT TV programcısı Afşin Hatipoğlu evinin önünde kimliği belirlenmeyen maskeli kişilerin saldırısına uğradı. Saldırı, MHP lideri Devlet Bahçeli'nin KRT, Habertürk ve Halk TV yayınlarını eleştirdiği [Twitter paylaşımından](#) birkaç saat sonra gerçekleşti (Ankara)
- **15 Ocak:** *Yeniçağ* gazetesi Ankara Temsilcisi Orhan Uğuroğlu sabah arabasına bineceği sırada dört kişinin sopalı saldırısına uğradı. Uğuroğlu kolundan yaralandı (Ankara)
- **23 Ocak:** *Rize Nabız* gazetesi Fındıklı Muhabiri ve Çağdaş Gazeteciler Derneği (ÇGD) Rize Şube Üyesi Ali Osman Ertaş,

bölgede kaçak çakıl aldığı iddia edilen bir şirketin çalışanları tarafından saldırıya uğradı ve tehdit edildi (Rize)

- **4 Şubat:** KRT TV'de "Kent ve Yaşam" adlı programı hazırlayıp sunan Osman Güdü, ofisinden çıktığı sırada saldırıya uğradı. Güdü hastaneye kaldırıldı, başına dikiş atıldı (İstanbul)
- **16 Şubat:** Gazeteci Ferruh Varanoğlu kimliği belirsiz bir kişinin silahlı saldırısına uğradı. Varanoğlu ayağından vuruldu (Bursa)
- **8 Mart:** Gazeteci Levent Gültekin Halk TV'de Murat Sabuncu ile birlikte sunduğu programa giderken Halk TV'nin Bakırköy'deki merkez binası önünde çok sayıda kişinin saldırısına uğradı (İstanbul)
- **15 Mart:** Yerel bir radyoda program yapan Hazım Özsu programındaki yorumlarını beğenmediğini söyleyen bir dinleyicisi tarafından evinde silahlı saldırıya uğradı. Özsu olay yerinde hayatını kaybetti. (Bursa)

Son yıllarda hükümet tarafından muhalif basın yayın organlarına karşı bir "sansür aracı" olarak kullanıldıkları gerekçesiyle sıkça eleştirilen RTÜK ve BİK, 2021 yılının ilk dört ayında da muhalif televizyon ve gazetelere yönelik çok sayıda ceza kararı verdi.

RTÜK Cezaları

RTÜK Üyesi İlhan Taşçı geçen yıl sonunda yayımladığı [2020 raporunda](#) RTÜK cezalarındaki siyasi yaklaşımı gözler önüne sermişti. Taşçı'nın raporuna göre 2020 yılı boyunca iktidara yakın kanallara (A Haber, Kanal 7, TV NET, ATV, Ülke TV ve TGRT Haber) yalnızca 400 bin TL idari para cezası verilirken eleştirel yayın yapan kanallara (Halk TV, FOX TV, KRT, TELE1 ve Habertürk TV) ise bu miktarın tam 25 katına denk düşen 10 milyon TL'lik ceza kesildi.

2020'deki bu trendin 2021'in ilk dört ayında da devam etmesiyle Halk TV, TELE1, KRT ve FOX TV gibi kanallar bu dönemde de RTÜK cezalarının hedefi oldu. RTÜK bu dönemde çok sayıda idari para cezası verirken ekran karartma ve program durdurma cezalarına başvurmadı. Bu cezalardan [bazı örnekler](#) şöyle:

- Halk TV'ye bir programda geçen "Türk Polis Teşkilatı bir siyasi partiye lüzumundan fazla sempati beslemekte... Bu hâliyle iktidar partisine muhalif davranan çocukların, gençlerin dolayısıyla lüzumundan fazla sert bir tepkiyle karşılaşıldığının farkındayım" ifadeleri nedeniyle idari para cezası verildi. RTÜK'ten yapılan açıklamada, "Üst Kurul ... Boğaziçi provokasyonlarını bastırmakla görevli Türk Polis Teşkilatının itham edildiğini tespit etti" ifadeleri kullanıldı.
- KRT'de Zafer Arapkirli'nin sunduğu akşam haberlerinde geçen "Nedense şu anda güvenlik kuvvetlerinin halkın polisi olması gereken kuvvetlerimiz iktidarın sanki militanlarıymış gibi kullanılmaya çalışılıyor" ifadeleri nedeniyle KRT'ye idari para cezası verildi.

- Habertürk TV'de yayınlanan "Enine Boyuna" programında eski CHP Milletvekili Berhan Şimşek'in söylediği "Vali militan, kaymakam militan, yargıçlar militan" sözlerinin "kişi ve kurumları zedeleyecek nitelikte olduğu" gerekçesiyle kanala idari para cezası verildi.
- TELE1'de bir programa konuk olarak katılan Rifat Serdaroğlu'nun Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan için "diktatör" ifadesini kullanmasının "eleştiri sınırlarını aştığı" gerekçesiyle TELE1'e idari para cezası verildi.
- FOX ana haber bülteninde bir süt üreticisinin 2020 yılı tarımsal desteklerini alamadığı yönünde ifadelerinin geçtiği haber nedeniyle FOX TV'ye idari para cezası verildi. Kararda adı geçen üreticinin ifadelerinin gerçeği yansıtmadığının RTÜK tarafından belirlendiği ifade edildi.

RTÜK tarafından Halk TV'ye verilen bir cezanın ardından Halk TV'nin itirazı üzerine RTÜK'ün 2020 yılında ilgili mahkemeye gönderdiği yanıtta şu ifadeler [yer aldı](#): "Medyanın iktidarın yıkılmasına sebep olabilecek, ekonomik kararlara hükmedebilecek, daha açık ifade ile istediğini başa getirebilecek, istediğini alaşağı edebilecek derecede önem arz ettiği bir durumda, her program konusunun medya kanalı ile istediğini söyleme özgürlüğünden bahsetmek asla mümkün olmayacaktır."

BİK Yasakları: Evrensel ve Yeni Asya'ya Reklam Ambargosu

RTÜK kararlarında olduğu gibi BİK kararlarında da iktidar yanlısı gazetelere ceza verilmesinden kaçınıldığı, cezaların büyük çoğunluğunun muhalif görüşlü gazetelere kesildiği gözlemleniyor. Medya ombudsmanı Faruk Bildirici, BİK'in 2020 yılında toplam 803 resmî ilan cezası verdiğini belirtirken cezaların yüzde 88'inin muhalif görüşlü *BirGün*, *Sözcü*, *Cumhuriyet*, *Korkusuz* ve *Evrensel*'e verildiğini [duyurdu](#).

2021'in ilk dört ayında BİK bir yandan muhalif gazetelere yönelik resmi ilan ve reklam kesme kararları alırken diğer yandan *Evrensel* ve *Yeni*

Asya gazetelerine yönelik sürekli ilan durdurma kararlarını da yürürlükte tutmaya devam etti.

Evrensel gazetesi “toplular gazete alımı” nedeniyle Eylül 2019’dan beri, *Yeni Asya* ise “Elektronik Ortamda Tutulması Zorunlu Defterlerin Tebliğindeki düzenlemeye aykırılık olduğu” iddiası ile 28 Ocak 2020 tarihinden beri BİK kararı uyarınca resmi ilan ve reklam alamıyor. Konuyla ilgili ocak ayında yayımlanan bir [haberinde](#) *Evrensel*, ilan yasağının yürürlüğe girdiği Eylül 2019’dan bu yana çeşitli haber içerikleri gerekçe gösterilerek ayrıca toplam 93 günlük ilan yasağı cezası aldığını duyurdu. Mart ayında beş günlük ilan cezası daha alan *Evrensel*’in Nisan 2021 sonu itibarıyla yasaklı gün sayısı böylece 98’e ulaşmış oldu. Bu, sürekli ilan yasağı kalksa bile bu cezalar nedeniyle *Evrensel*’in en az 98 gün boyunca ilan alamayacağı anlamına geliyor.

Yeni Asya ise 9 Mart’ta BİK’in bir yılı aşkın süredir devam eden ilan yasağına karşı dava açtığını [duyurdu](#). Gazete daha önce ilan yasağına karşı BİK nezdinde yaptığı itirazların sonuç vermediğini belirtti.

Bu iki gazete ayrıca ilan yayınlama lisanslarını kalıcı olarak da yitirme tehdidiyle de karşı karşıya. Zira Basın İlan Kurumunun ilgili yönetmeliğine göre “Durma kararı kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren altı ay içinde yayınlama hakkı yeniden devam edemeyen gazetelerin, ... resmi ilan ve reklam yayınlama hakkı sona erer.” Kalıcı ilan hakkı kaybı şimdilik pandemi koşulları nedeniyle ertelenmiş durumda.

RTÜK ve BİK cezaları konusunu yakından takip eden CHP Milletvekili Utku Çakırözer’e göre BİK’in gazetelere haber içerikleri nedeniyle verdiği ilan cezaları “halkın haber alma hakkını engellerken, basın özgürlüğünü de tehdit etmekte.” Çakırözer’e göre BİK gibi gazeteler için önemli bir mali kaynak olan resmi ilanları dağıtma yetkisine sahip bir kurumun haber içeriklerinde denetim yapması etik değil.

Ancak buna rağmen BİK tarafından son dört ayda verilen ilan cezalarına bakıldığında haber içeriklerinin ceza sebebi olduğu görülüyor. Ceza alan gazeteler arasında bu dönemde *Evrensel* ve *BirGün* ön plana çıkmakta. Bunlardan birkaç örnek şöyle:

- *Evrensel* gazetesinde 1 Mayıs 2020’de “Cumhuriyet [çalışanları] kaçak villa haberi nedeniyle ifadeye çağırıldı” başlığıyla yayımlanan haber nedeniyle haberde adı geçen İletişim Başkanı Fahrettin Altun’un şikâyeti üzerine gazeteye üç günlük ilan kesme cezası [verildi](#) (12 Ocak)
- “Wushu Federasyonu’nun sorumlusu Veliöğlü, Hizbullah’tan hapis yatmış: Gericiliğin spor yapılanması” başlıklı haber nedeniyle *BirGün*’e iki gün ilan kesme cezası [verildi](#) (11 Mart)
- Boğaziçi Üniversitesi protestolarında yaşanan gözaltılarla ilgili bir haberinin başlığında “saldırı” kelimesinin kullanılması nedeniyle *Evrensel* gazetesine beş gün ilan kesme cezası [verildi](#) (31 Mart)

Bahsi geçen BİK cezaları Anayasa Mahkemesinin ilan yasağını “ifade ve basın özgürlüğü” ihlali olarak değerlendirdiği kararına rağmen gerçekleşti. Yukarıda ilgili bölümde de belirtildiği üzere Anayasa Mahkemesi BİK’in *Korkusuz* gazetesine verdiği resmi ilan ve reklamların kesilmesi cezası nedeniyle hak ihlali kararı vermiş, “Bu şekilde maddi bir yaptırıma maruz kalma endişesinin kişiler üzerinde kesintiye uğratici bir etkisi vardır ve sonunda kişinin bu etki altında ileride düşünce açıklamalarından veya basın faaliyetlerini yapmaktan imtina etme riski bulunmaktadır” demişti. AYM 13 Ocak tarihli kararında “BİK’in önüne gelen şikayetlerle ilgili olarak ... dengeleme kriterlerini çok sıkı bir şekilde uygulaması ve anılan müdahale biçimini başvurulabilecek son çare olarak görmesi basın özgürlüğü açısından hayati önem taşımaktadır” ifadeleri kullanılmıştı.

P24 ve Expression Interrupted alışma ekibi diğer web sitelerine verilen bağlantılarda sağlanan içeriği kontrol edemez ve bu içeriklerden sorumlu tutulamaz. Bu rapordan yapılan alıntılardan ötürü doğabilecek sonuçlardan P24 ve Expression Interrupted ekibi ve sorumlu değildir.